

Sygn. akt III PK 91/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa L. Ł.

przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w Ś.

o odprawę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt VII Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej
kwotę 1350 zł. (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt VII Pa [...] Sąd Okręgowy w L. w sprawie z powództwa L. Ł. przeciwko P. S.A. z siedzibą w Ś. o odprawę - oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 11 września 2015 r., sygn. akt VII P [...], w którym Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo i zasądził na rzecz powódki kwotę 10.942,86 zł tytułem odprawy z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2013 r., a ponadto zasądził od pozwanej kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i nakazał pobrać od pozwanej 548 zł

tytułem brakującej opłaty sądowej od pozwu, od której wniesienia powódka była zwolniona.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżyła skargą kasacyjną pozwana. Skargę oparto na zarzucie naruszenia zarówno przepisów prawa materialnego, jak i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazano, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne:

1. „czy sytuacja, w której nastąpiła zmiana warunków pracy na podstawie oświadczenia pracodawcy o wypowiedzeniu dotychczasowych warunków, polegająca na przeniesieniu pracownika ze stanowiska biurowego na stanowisko produkcyjne, przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowego wynagrodzenia, w której pracownik odmówił przyjęcia nowych warunków pracy, co skutkowało definitywnym rozwiązaniem stosunku pracy - stanowi po stronie pracownika „współprzyczynę” tego definitywnego rozwiązania stosunku pracy, a tym samym stanowi przesłankę negatywną uzyskania prawa do odprawy w rozumieniu art. 10 ust. 1 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników?”;

2. „czy na gruncie art. 10 ust. 1 w zw. z art 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników Sąd może poprzestać na ustaleniach związanych z warunkami pracy i pominąć warunki płacowe, jak również poprzestać na zbadaniu motywów i interesu pracownika, przy jednoczesnym pominięciu badania interesu zakładu pracy oraz woli pracodawcy kontynuacji stosunku pracy?”

Ponadto pełnomocnik pozwanej wskazał, że skarga jest oczywiście zasadna, bowiem Sąd Okręgowy nie rozpoznał sformułowanego w apelacji od wyroku Sądu Rejonowego zarzutu naruszenia przez tenże sąd art. 8 k.p., co w ocenie skarżącego stanowiło rażące naruszenie przepisów procesowych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanej wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – o jej oddalenie w całości, a

także o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a także skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie którejkolwiek z przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 czy też 4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego.

Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Jeżeli zaś chodzi o drugą ze wskazanych przez skarżącego przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania to, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym

uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przesłanką uzasadniającą rozpoznanie kasacji nie jest bowiem oczywiste naruszenie prawa, lecz sytuacja, w której zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo (art. 393 § 2 k.p.c.). Niewystarczające jest więc wykazanie, że do ustalonych okoliczności faktycznych sprawy sąd zastosował przepis prawny błędnie interpretowany, ale należy w kasacji uzasadnić, że spowodowało to wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230).

Skarżący nie wykazał, aby w sprawie rzeczywiście zachodziły podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jeżeli chodzi o przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, która dotyczyła naruszenia prawa procesowego, to należy wskazać, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy w L. rzeczywiście nie odniósł się wprost do wskazanego zarzutu apelacyjnego, dotyczącego niezastosowania przez Sąd Rejonowy art. 8 k.p., nie oznacza to jednak jeszcze, że w sprawie występuje takie naruszenie prawa, które prowadziłoby do wydania oczywiście sprzecznego z prawem wyroku. W świetle ustalonego przez Sąd Rejonowy, a podzielanego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, nie można uznać, że w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do zastosowania art. 8 k.p. Wobec tego, odniesienie się przez Sąd Okręgowy do zarzutu sformułowanego przez skarżącego nie wpłynęło by na treść rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie. Wyrok Sądu Okręgowego był bowiem słuszny.

Odnosząc się natomiast do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania dotyczących prawa materialnego, to należy uznać, że żadne ze wskazanych zagadnień prawnych nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W pierwszej kolejności podnieść należy, że zagadnienia te nie są zagadnieniami nowymi. Sąd Najwyższy wielokrotnie już bowiem wypowiadał się na temat zarówno przesłanek uznania odmowy przyjęcia przez pracownika nowych warunków pracy za współprzyczynę rozwiązania stosunku pracy, jak i na temat okoliczności jakie powinny być brane przez sądy pod uwagę podczas badania czy należy uznać, że pracownik odmawiający przyjęcia nowych warunków pracy przyczynił się do rozwiązania stosunku pracy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., II PK 108/08, LEX nr 738347; z dnia 1 kwietnia 2015 r., I PK 211/14, LEX nr 1745824; z dnia 20 października 2015 r., I PK 290/14, LEX nr 1956555).

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, ocena, czy odmowa przyjęcia nowych warunków pracy i płacy stanowi współprzyczynę rozwiązania stosunku pracy należy do sądu rozpoznającego sprawę i jest kwestią ustaleń faktycznych, które nie podlegają weryfikacji przez Sąd Najwyższy. Jednakże należy przyjąć, że sąd dokonując takiej oceny powinien po pierwsze, wziąć pod uwagę interes pracownika i zakładu pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 listopada 1990 r., I PR 335/90, OSP 1991 z. 9, poz. 212 oraz z dnia 7 lipca 2000 r., I PKN 728/99, OSNAPiUS 2002 nr 2, poz. 40). Po drugie, ocena ta powinna być, jak wyżej podkreślono, zobiektywizowana, co oznacza, że sąd powinien rozważyć, czy w danych okolicznościach zaproponowane pracownikowi nowe warunki pracy są usprawiedliwione sytuacją pracodawcy i czy rozsądnie rzecz biorąc osoba znajdującą się w takiej sytuacji, jak zainteresowany pracownik, powinna tę ofertę przyjąć. Po trzecie - dokonując takiej oceny sąd powinien mieć na uwadze, że jeśli występują przyczyny uzasadniające wypowiedzenie stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika, pracodawca nie ma obowiązku proponować mu dalszej pracy na zmienionych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 2000 r., I PKN 600/99, OSNAPiUS 2001 nr 19, poz. 576 oraz z dnia 12 kwietnia 2012 r., I PK 144/11, LEX nr 1219488).

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że wynagrodzenie powódki nie uległo zmianie po przeniesieniu na nowe stanowisko pracy, nie kwestionował również, że przedstawienie nowych warunków pracy wynikało z przyczyn nieleżących po stronie powódki, badając jednak nowe stanowisko pracy powódki i warunki tej pracy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że zmieniły się one zdecydowanie na niekorzyść powódki, co usprawiedliwiało odmowę przyjęcia nowych warunków pracy. W tym zakresie Sąd Okręgowy poczynił stosowne ustalenia faktyczne, którymi Sąd Najwyższy jest związany. A zatem zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie mają również wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Należy także wskazać, że, jak słusznie to przywołał pełnomocnik powódki w odpowiedzi na skargę kasacyjną, powódka była w momencie dokonania wypowiedzenia objęta ochroną przedemerytalną na podstawie art. 39 k.p., wobec czego pracodawca w istocie nie mógł jej skutecznie zmniejszyć wynagrodzenia, bowiem wypowiedzenie zmieniające nie było rezultatem okoliczności, o których mowa w art. 43 k.p., zatem i tak byłby zobowiązany do wypłacania dodatku wyrównawczego. Wynika z tego, że zachowanie dotychczasowego wynagrodzenia było tak naprawdę koniecznością ze strony pracodawcy, a zaproponowane powódce stanowisko i warunki pracy były znacznie gorsze od zajmowanych do tej pory i niezgodne z kwalifikacjami powódki.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.